

Vaksdal kommune

MØTEINNKALLING VALNEMNDA

Møtedato: 15.04.2016
Møtested: Heradshuset, Dale
Møtetid: 08:30 - 10:00

Eventuelle forfall / melding om møtande varamedlem må meldast til Sølvi Legård epost solvi.legard@vaksdal.kommune.no

SAKSLISTE

SAKSNR	TITTEL
04/2016	GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKSLISTE
05/2016	GODKJENNING AV MØTEBOK
06/2016	REFERATSAKER OG MELDINGAR
07/2016	VAL AV MEDDOMMARAR OG FORLIKSÅD FOR PERIODEN 01.01.2017 - 31.12.2020

12. april 2016

Brita Hesjedal Lunde
Leiar

SAKSPAPIR

Saksnr	Utval	Type	Dato
04/2016	Valnemnda	PS	15.04.2016

Sakshandsamar	Arkiv	ArkivsakID
Sølvi Legård		16/469

GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKSLISTE

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Innkalling og saksliste vert godkjent.

SAKSPAPIR

Saksnr	Utval	Type	Dato
05/2016	Valnemnda	PS	15.04.2016

Sakshandsamar	Arkiv	ArkivsakID
Sølvi Legård		16/469

GODKJENNING AV MØTEBOK

Vedlegg:

Protokoll - Valnemnda - 11.03.2016

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Møteboka vert godkjent slik ho ligg føre.

MØTEPROTOKOLL VALNEMNDA

Møtedato: 11.03.2016
Møtestad: Heradshuset, Dale
Møtetid: 08:30 - 10:15

Møtedeltakarar:

Medlemmer	Parti	Rolle
Brita Hesjedal Lunde	AP	Utvalseiar
Kjartan Haugsnes	SV	Nestleiar
Jan Hansen	AP	Medlem
Sigmund Simmenes	SP	Medlem
Boris Groth	FRP	Medlem
Arne Normann	KRF	Medlem

Varamedlemmer	Parti	Rolle
Bjørn Øivind Krogsrud	AP	Varamedlem

Forfall	Parti	Møtande varamedlem
Heidi Rongved	AP	Bjørn Øivind Krogsrud, AP

Andre møtande:

Politisk sekretær Sølvi Legård

Saksliste

SAKSNR	TITTEL
01/2016	GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKSLISTE
02/2016	GODKJENNING AV MØTEBOK
03/2016	VAL AV MEDDOMMARAR OG FORLIKSRÅD FOR PERIODEN 01.01.2017 - 31.12.2020

01/2016: GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKSLISTE

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Innkalling og saksliste vert godkjent.

Valnemnda 11.03.2016

Behandling:

Samrøystes vedtak.

VALN - sak 01/2016 Vedtak:

Innkalling og saksliste vart godkjent.

02/2016: GODKJENNING AV MØTEBOK

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Møteboka vert godkjent slik ho ligg føre.

Valnemnda 11.03.2016

Behandling:

Samrøystes vedtak.

VALN - sak 02/2016 Vedtak:

Møteboka vert godkjent slik ho ligg føre.

03/2016: VAL AV MEDDOMMARAR OG FORLIKSÅD FOR PERIODEN 01.01.2017 - 31.12.2020

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Valnemnda 11.03.2016

Behandling:

Frå 01.01.2017 skal Bergen tingrett og Nordhordland tingrett slåast saman til Bergen tingrett. Dette medfører at antalet meddommarar til tingretten som Vaksdal kommune skal oppnemne, er redusert frå 34 til 12 meddommarar (6 kvinner og 6 menn).

Alle som gjer teneste som meddommar i inneverande periode har fått brev der dei vert bedne om å melda frå dersom dei ikkje ønskjer å fortsetja i vervet. Det er og kunngjering på nettsida til Vaksdal kommune der ein oppmoder folk om å melda seg som meddommar. Pr. no har 5 personar meldt seg. Når ein tar hensyn til dei som har meldt frå om at dei ikkje vil fortsetja som tingrettsdommar, eller har nådd aldersgrensa på 70 år, har Vaksdal kommune pr. dato for mange kandidatar til tingretten.

Etter forslag frå Kjartan Haugsnes, legg valnemnda følgjande prinsipp til grunn for å velja ut kandidatar:

- Dei som nærmar seg aldersgrensa blir tatt ut
- Dei som er i valnemnda blir tatt ut
- Personar som har meldt seg, blir tatt med på lista over meddommarar til tingretten
- Dersom ein har for mange meddommarar til tingretten, kan desse flyttast til lagmannsretten samt jorskipferetten og/eller forliksrådet

Valnemnda gjekk gjennom listene over meddommarar og kom fram til ei førebels innstilling. Oppdaterte lister ligg ved protokollen.

Til neste møte i valnemna må følgjande personar kontaktast:

- Bente Jorunn H. Sundheim vedk. medlem i forliksrådet (Boris Groth)
- Erling Stamnes vedk. vara til forliksrådet (Sølvi Legård)
- Kjartan Dale og Asbjørg Hesjedal vedk. flytting til møtefullmektig for forliksrådet (Brita H. Lunde)
- Anne Berit B. Straume til jordskipferetten (Arne Normann)
- Åshild Lien som medlem/leiar i forliksrådet (Sigmund Simmenes)

Neste møte i valnemnda blir 15. april kl. 0830.

VALN - sak 03/2016 Vedtak:

Valnemnda arbeider vidare med saka.

SAKSPAPIR

Saksnr	Utval	Type	Dato
06/2016	Valnemnda	PS	15.04.2016

Sakshandsamar	Arkiv	ArkivsakID
Sølvi Legård		16/469

REFERATSAKER OG MELDINGAR

Underliggjande saker:

Saksnummer	Tittel
06/2016.1	Møte med kommunane 10.03.16

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Referatsakene vert tatt til orientering.

Fra: Johansen, Anette Karin <Anette.Karin.Johansen@domstol.no>
Sendt: 1. april 2016 14:27
Til: Astrid Fagerbakke; 'Kristin Ådlandsvik (kristin.adlandsvik@askoy.kommune.no)'; Tove Mette Arnø Fyllingen; Anne Kristin Rafoss; 'Marianne Soleng (Marianne.Soleng@samnanger.kommune.no)'; 'Kari Brekken (Kari.Brekken@gulen.kommune.no)'; Sølvi Legård; Randi Helene Hilland; 'Jarle Kåre Oen (jarle.kare.oen@oygarden.kommune.no)'; Anneli Vatle Lilletvedt; 'egilhaalnd75@gmail.com'; 'linda.kaalaas@fjell.kommune.no'; 'Hesjedal, Toril Sværen (Toril.Hesjedal@bergen.kommune.no)'; 'Gunn Sissel Teigen (Gunn.Sissel.Teigen@fusa.kommune.no)'; Bente Ingunn Skjerpøing; 'gsh@os-ho.kommune.no'
Kopi: Rastum, Håkon; Bjørnøy, Kari Johanne; Elsheim, Magni; Barø, Camilla
Emne: Møte med kommunane 10.03.16
Vedlegg: Domstolsloven Kommentartutgave.pdf

Hei,

Her kjem ytterlegare opplysningar kring "*Utelukkelse pga stilling*", som nemnd i e-post av 10.03.16;

Vårt syn er at følgjande ikkje kan gjera teneste som meddomar;

- Administrasjonssjef i kommunen
- Formannskapetets medlemmar eller eige valutval
- Byrådsmedlemmar
- Kommunale tenestemenn som tek direkte del i førebuing og gjennomføring av valet
- Ordførarar

Sjå vedlegg side 250-251 i Bøhn: Domstolslova, kommentartutgave 2. utgave.

Grunngiving for vårt syn:

I domstolslova § 71 nr 9 er følgjande unntatt frå val:

"kommunens administrasjonssjef (medlemmene av kommunerådet i kommuner med et parlamentarisk styringssystem) og andre kommunale tjenestemenn som tar direkte del i forberedelsen eller gjennomføringen av valget."

I tillegg til dei nemnde kommunale tenestemennene har kommentartutgaven lagt til grunn at dette unntaket av valbarheit også gjeld medlemmane av formannskapet og for Bergen sin del medlemmane i byrådet. Dersom kommunestyret har tildelt oppgåva med å førebu valet, jfr. Kommunelova § 10, er det desse medlemmane som er unntatt frå val. Dette under tilvisning til oppgåvene i domstolslova § 68:

"Formannskapet eller det faste utvalg kommunestyret har tildelt oppgaven, forbereder valget, avgjør begjæringer om fritak fra valg og avgir forslag til valg i samsvar med [§ 67](#)."

Derimot det uttrykkeleg lagt til grunn i forarbeida at kommunestyrets representantar eller andre kommunale ombudsmenn/tenestemenn ikkje er utelukka. Det har i rettspraksis vert lagt til grunn at ordførarar ikkje kan vera meddommarar, sjølv om dei blir vald som ordførarar i valperioden.

I lovforarbeida er det lagt til grunn at:

«Den [regelen i nr. 9] utelukker fra valg i den kommunen vedkommende er ansatt (eventuelt utnevnt) i, ikke fra tilsvarende valg i andre kommuner (forutsatt at vedkommende fyller valgbarhetskravene der).»

Med vennleg helsing
På vegne av
Førstelagmannen i Gulating lagmannsrett
Sorenskrivaren i Bergen tingrett
Sorenskrivaren i Nordhordland tingrett

Anette Johansen

administrasjonssjef, Nordhordland tingrett
tlf 55 69 99 11, mob 450 39 196
e-post: anette.johansen@domstol.no

Fra: Johansen, Anette Karin

Sendt: 10. mars 2016 17:09

Til: Astrid Fagerbakke (Astrid.Fagerbakke@austevoll.kommune.no); Kristin Ådlandsvik (kristin.adlandsvik@askoy.kommune.no); Tove Mette Arnø Fyllingen (FTM@lindas.kommune.no); 'anne.kristin.rafoss@masfjorden.kommune.no'; Marianne Soleng (Marianne.Soleng@samnanger.kommune.no); Kari Brekken (Kari.Brekken@gulen.kommune.no); Sølvi Legård (Solvi.Legard@vaksdal.kommune.no); Randi Helene Hilland (Randi.Hilland@meland.kommune.no); Jarle Kåre Oen (jarle.kare.oen@oygarden.kommune.no); Anneli Vatlé Lilletvedt (Anneli.Vatle.Lilletvedt@modalen.kommune.no); egilhaaland75@gmail.com; linda.kaalaas@fjell.kommune.no; Hesjedal, Toril Sværen (Toril.Hesjedal@bergen.kommune.no); Gunn Sissel Teigen (Gunn.Sissel.Teigen@fusa.kommune.no); Bente.Skjerping@osteroy.kommune.no; gsh@os-ho.kommune.no

Emne: Møte med kommunane 10.03.16

Hei,

Takk for møtet i dag, til dei som var til stades. Her fylgjer presentasjonen som blei vist med mykje nyttig informasjon.

Når det gjeld diskusjonen kring "Utelukkelse pga stilling" tar vi sikte på å ettersenda ytterlegare opplysningar. Dersom det er spørsmål eller anna kring dette er det berre å ta kontakt.

Med vennleg helsing

Anette Johansen

administrasjonssjef, Nordhordland tingrett

tlf 55 69 99 11, mob 450 39 196

e-post: anette.johansen@domstol.no

Reglene er dermed blitt vesentlig enklere å praktisere enn før. «Ansatte» må omfatte vikarer og konstituerte tjenestemenn, jf. Rt. 1892 side 430. Men det formelle arbeidsforholdet må være avgjørende. Personer som er ansatt i selskaper eller hos privatpersoner som utfører tjenester for domstolene, Domstoladministrasjonen, Politidirektoratet mv., for eksempel en renholdsarbeider eller en sikkerhetsvakt, er valgbar. Sekretærer for lovutvalg og -utredninger som får sin godtgjørelse fra Justisdepartementet eller en annen institusjon nevnt i § 71, må antakelig anses som ansatt der. Men andre medlemmer av slike utvalg kan antakelig ikke anses «ansatt», uansett hvem som eventuelt betaler dem for arbeidet. Eventuelt kan det bli spørsmål om inhabilitet i den enkelte saken etter § 108.

At ingen ansatte ved politiet mv. anses valgbar, heller ikke de som har bare «sivile» oppgaver, innebærer en endring. Se straffesak 92-00222 for (daværende) Eidsivating lagmannsrett, der en anke i en drapssak som bygget på at lagrettens ordfører ikke var valgbar, subsidiært at hun var inhabil, ble nektet fremmet av Høyesteretts kjæremålsutvalg ved beslutning 23. april 1992. Vedkommende, som hadde vært tilsatt ved lensmannskontoret i vel ti år, var førstesekretær ved den sivile delen av kontoret, der hun arbeidet med bidragssaker og kontorets regnskap. Hun hadde ikke noe med det politimessige arbeidet ved lensmannskontoret å gjøre.

§ 71 nr. 8:
Praktiserende
advokater og
advokatfull-
mektiger

10. Praktiserende advokater, det vil si personer med advokatbevilling som driver advokatvirksomhet, jf. § 220, kan ikke være meddommere. Tanken bak bestemmelsen er at rollen som dommer og rollen som prosessfullmektig skal holdes atskilt, men bestemmelsen omfatter også advokater som sjelden eller aldri møter i retten. Ansatte jurister, for eksempel i et selskap eller en organisasjon, som har advokatbevilling og stillingsbetegnelsen advokat, omfattes trolig av bestemmelsen, derimot ikke den som har såkalt «sovende» advokatbevilling, ikke har stillingsbetegnelsen advokat og ikke driver rettshjelpvirksomhet, det vil si ikke er «praktiserende». Se § 223 om advokatfullmektiger, som heller ikke kan velges. En person som yter rettshjelp etter § 218 andre ledd (rettshjelper) uten å være advokat, kan derimot velges.

§ 71 nr. 9

11. Det er kommunene som velger lekdommere. Kommunens administrasjonssjef/ medlemmene av kommunerådet i kommuner med et parlamentarisk styringssystem, samt øvrige kommunale tjenestemenn som tar direkte del i forberedelsen eller gjennomføringen av valget, er utelukket etter nr. 9. Det følger av dette at medlemmene av formannskapet eller det faste utvalget kommunen har gitt valgoppgaven til, ikke er valgbar, jf. § 68 første ledd første punktum. Dette er særlig for å unngå muligheten for mistanke om manipulering av valget. Uttrykket «tar direkte del i» gjelder alle typer arbeid, også det å utføre teknisk pregede oppgaver (Prp. 22 side 90). Oslo kommune gir via bydelsdirektøren mange oppgaver i forbindelse med valgene til bydelene. Bydelsdirektørene og personer i bydelene som

har oppgaver i forbindelse med dommerutvalgene.

Departementet vil andre kommunale og slik regel ville gå iver tilsier (Prp. 22 side 5

Det siste er kanskje ne utvalgene, og i den sak fram etter at forslaget kan det spørres hvorfor byrådene er det. I prak kan bli valgt til ordfør saker. I Borgarting le valperioden i 2011, s:

Regelen skal forstås gene i den kommune de er ansatt i. Se Prp. i den kommunen ved tilsvarende valg i and barhetskravene der.)

12. Spørsmålet om v som nevnt i § 71, er i en slik situasjon må ha permisjon hele va aktuelt å velge noen heller ikke adgang t institusjonene, og de satt å være «ansatt» l tilsier dette: Permisj en mulighet for, at v påtalemyndigheten, t tusjonen man har pe permisjonen startet, i

Reglene om valgbar munevalg skulle utel kommunestyret trådte Overå mfl. (side 58-5 ikke tilstrekkelig me dømmende stilling» u mer som har permisj etter domstoloven § Men hensynene her e

har oppgaver i forbindelse med valget, er dermed ikke valgbar til meddommerutvalgene.

Departementet vurderte om også kommunestyrets representanter og andre kommunale ombudsmenn burde være utelukket, men kom til at en slik regel ville gå lenger enn det hensynet til domstolenes uavhengighet tilsier (Prp. 22 side 52).

Det siste er kanskje noe overraskende når det er kommunestyret som faktisk velger utvalgene, og i den sammenhengen avgjør innsigelser og fritakssøknader som er satt fram etter at forslaget er lagt ut til alminnelig ettersyn, jf. § 68 andre ledd. Videre kan det spørres hvorfor ordføreren tilsynelatende ikke er utelukket, når kommune-/byrådene er det. I praksis vil en ordfører ikke bli valgt, men et medlem av utvalgene kan bli valgt til ordfører i løpet av perioden. En ordfører bør ikke dømme i straffesaker. I Borgarting lagmannsrett ble et medlem som var blitt valgt til ordfører i valperioden i 2011, slettet i medhold av § 74 etter søknad.

Regelen skal forstås slik at personene nevnt i nr. 9 er valgbar til utvalgene i den kommunen de bor i, dersom dette er en annen kommune enn de er ansatt i. Se Prp. 22 side 90: «Den [regelen i nr. 9] utelukker fra valg i den kommunen vedkommende er ansatt (eventuelt utnevnt) i, ikke fra tilsvarende valg i andre kommuner (forutsatt at vedkommende fyller valgbarhetskravene der).»

12. Spørsmålet om valgbarhet for den som har permisjon fra en stilling som nevnt i § 71, er ikke omtalt i Prp. 22. Forutsetningen for valgbarhet i en slik situasjon måtte være at det var på det rene at vedkommende ville ha permisjon hele valgperioden. Dette er upraktisk, og det vil neppe være aktuelt å velge noen med permisjon fra slike stillinger. Antakelig er det heller ikke adgang til det. Regelen omfatter «ansatte» ved de aktuelle institusjonene, og det er naturlig å anse en person med permisjon for fortsatt å være «ansatt» hos den som har innvilget permisjonen. Lovgrunnen tilsier dette: Permisjonen bygger på en forutsetning om, eller i hvert fall en mulighet for, at vedkommende skal tilbake i stillingen, for eksempel i påtalemyndigheten, og man vil da lett kunne identifiseres med den institusjonen man har permisjon fra. Om stillingen var tiltrådt eller ikke da permisjonen startet, må være uten betydning.

Reglene om valgbarhet viste tidligere til valglovens regler. Etter § 13 om kommunevalg skulle utelukkelsesspørsmålet bedømmes i forhold til det tidspunktet kommunestyret trådte i funksjon, altså valgperiodens start. Om disse reglene skrev Overå mfl. (side 58–59) at stillingen må være fratrudd på skjæringstidspunktet, det er ikke tilstrekkelig med permisjon. Fram til endringslov 38/2007 var «embetsmenn i dømmende stilling» utelukket, jf. nr. 4. Justisdepartementet antok at en embetsdommer som har permisjon fra sitt embete, ikke er embetsmann i dømmende stilling etter domstolloven § 229 (den gangen domstolloven § 226), se Rt. 1985 side 1022. Men hensynene her er noe andre enn etter § 71 nr. 4.

Permisjon fra stilling

SAKSPAPIR

Saksnr	Utval	Type	Dato
07/2016	Valnemnda	PS	15.04.2016

Sakshandsamar	Arkiv	ArkivsakID
Sølvi Legård	FA - X42, FA - X43	15/1710

VAL AV MEDDOMMARAR OG FORLIKSRÅD FOR PERIODEN 01.01.2017 - 31.12.2020

Vedlegg:

Kommunebrev vedlegg (L)(64169)

Framlegg til vedtak:

Meddommarar til tingretten:	
Menn	Kvinner
Ronny Myklebust	Linn Teksum
Torleiv Lode	Britt Torunn Klever
Terje Geithus	Anne Berit B. Straume
Per Solhaug	Tove Margrethe Nordmark
Vegar Sellevold	Wenche Mari Helle
Ragnvald Berge	Marit Mjelde Alvheim
Lagrettemedlemmer:	
Menn	Kvinner
Svein Ove Hesjedal	Jill Bru Johansen
Helge Gullbrå	Kari Mona Hernes
Jon Anders Bergo	Ellen Hagen
Jordskiftemeddommarar:	
Menn	Kvinner
Anders N. Boge	Gerd Gammersvik
Jan Haldor Hatlestad	Aud Karin Sæterdal
Arill Sæterdal	Karin Nordheim Flatekval
Jahn Olav Nordheim	Ragna Lid
Per Gammersvik	Anne Lise Bergo
Nils Grøsvik	Anne Hilde Fosse Osvold
Leif Kåre Ekse	Anne Synnøve Nesheim
Kjetil Rødland	Silje Stien
Svein Tollefsen	May-Britt Sjøholm
Svein-Arne Langeland	Anne Berit Boge Straume

Forliksråd:	
Medlemmer	Varamedlemmer
Åshild E. Lien, leiar	1. Brith Kydland
Åge Fanebust	2. Erling Stamnes
Ståle Hesjedal	3. Irving Sæterdal
Faste møtefullmektigar til forliksrådet	
Kjartan Dale	
Magne Hestad	
Asbjørg Hesjedal	
Skjønnsmedlemmer:	
Ragnvald Berge, Bergsdalen	
Jan Steinar Solheim, Dale	
Liv Anne Bergo, Eksingedalen	
Asbjørn Skjerve, Stamnes	
Åge Fanebust, Vaksdal	
Unn Evelyn Gullbrå, Eksingedalen	

Saksopplysningar:

Frå forrige møte i valnemnda gjensto følgjande avklaringar:

Avklaring	Tilbakemelding
Bente Jorunn H. Sundheim vedk. medlem/leiar i forliksrådet (Boris Groth)	Ønskjer ikkje å fortsetja i forliksrådet, verken som medlem eller leiar
Erling Stamnes vedk. vara til forliksrådet (Sølvi Legård)	Ønskjer ikkje å fortsetja som varamedlem i forliksrådet
Kjartan Dale og Asbjørg Hesjedal vedk. flytting til møtefullmektig for forliksrådet (Brita H. Lunde)	OK for begge
Anne Berit B. Straume til jordskifteretten (Arne Normann)	Ikkje motteke svar
Åshild Lien som leiar i forliksrådet (Sigmund Simmenes)	Ikkje motteke svar

Framlegg til vedtak er sett opp i samsvar med dette. Valnemnda må i møtet koma med si endelege tilråding, som så vert å leggja ut til offentleg ettersyn. Det må også utførast vandelskontroll av kandidatane, jfr. vilkåra i domstolloven § 72, jfr. § 73.

NOTAT

Bestemmelser om valg av lagrettemedlemmer og meddommere.

Innledning

Det er domstolleder som bestemmer antallet medlemmer i utvalgene, og som fordeler dette antallet mellom kommunene. Utgangspunktet er at hvert utvalgsmedlem skal gjøre tjeneste i to saker per år. Siste frist for når domstolleder skal underrette kommunen om fordelingen på kommuner er 1. mars 2016. Kommunene skal ha gjennomført valget innen 1. juli 2016 og rapportere utfallet av valget innen 15. september 2016.

Personer som blir valgt, velges enten til lagmannsretten eller tingretten. Ingen kan velges både til lagmannsretten og tingretten, domstoloven § 68 siste ledd. Personer som velges til lagmannsretten eller tingretten er imidlertid valgbare som meddommere til jordskifteretten, jordskifteloven § 2-5. De kan også brukes som skjønnsmenn, skjønnsprosessloven § 14.

Krav til den som skal velges

Kravene er nedfelt i domstoloven §§ 70-72 og består av følgende elementer:

- 1) Generelle krav
- 2) Personer utelukket på grunn av stilling
- 3) Personer utelukket på grunn av vandel

Generelle krav

Norskkunnskaper

Kravet til "tilstrekkelige norskkunnskaper" i § 70 innebærer at den som velges må kunne forstå norsk tale og tekst og selv uttrykke seg på norsk.

Personlig egnethet

Med "personlig egnet til oppgaven" menes at vedkommende må kunne følge forhandlingene i retten, forstå de problemstillingene saken reiser, ta stilling til problemstillingene og gi uttrykk for sin mening. Den som velges, må også forstå betydningen av å følge opp innkallinger, og kunne innrette seg etter regler for når det kan stilles spørsmål mv.

Høyesteretts ankeutvalg har i en kjennelse 2. juni 2014 tatt stilling til spørsmålet om blinde personer kan være meddommere. På grunn av at de var avhengig av at andre tolket eller forklarte bevis som ble lagt fram for dem, kom Høyesteretts ankeutvalg til at blinde ikke kunne være meddommere.

Aldersgrenser

Domstolloven § 70 annet ledd inneholder andre alminnelige krav til den som skal kunne velges som lagrettemedlem og meddommer. Annet ledd nr. 1 innebærer at den nedre aldersgrensen for å kunne velges er 21 år, og at det er en øvre aldersgrense på 70 år. Begge grensene gjelder alder ved valgperiodens start, 1. januar 2017. Dette betyr at de som velges må være født etter 31. desember 1946 og før 1. januar 1996.

Stemmerett mv.

§ 70 annet ledd nr. 2, 4 og 5 har regler om fradømmelse av stemmerett, innføring i folkeregisteret og statsborgerskap. Vi vil her presisere kravet om at de som velges må være innført i folkeregisteret som bosatt i kommunen på valgdagen.

Økonomiske forhold

§ 70 annet ledd nr. 3 om gjeldsforhandling, konkursbehandling og konkursskarantene avløser det tidligere kravet til vederheftighet. Kravet gjelder både på valgtidspunktet og gjennom valgperioden. Gjeldsforhandlinger, konkursbehandling eller konkursskarantene som er avsluttet før valget, hindrer ikke valg.

Utelukkelse på grunn av stilling

Reglene om at innehavere av visse stillinger ikke kan velges finnes i domstolloven § 71, og omfatter flere typer stillinger. Visse politiske stillinger som omfattes er

- statsråder
- statssekretærer
- statsrådenes personlige og politiske rådgivere samt
- ansatte ved Statsministerens kontor.

Videre kan ikke fylkesmenn og assisterende fylkesmenn velges (nr. 3).

Utelukket er videre ikke bare embetsmenn i dømmende stilling, men også

- konstituerte dommere,
- utnevnte dommere og
- ansatte ved domstolene (nr. 4). Regelen omfatter alle ansatte, uavhengig av om vedkommende deltar i behandlingen av enkeltsaker.

Etter nr. 5 er alle ansatte i påtalemyndigheten, politiet og kriminalomsorgen utelukket, samt alle med begrenset politimyndighet. Personer med begrenset politimyndighet vil ofte kunne ha et annet yrke ved siden av å ha begrenset politimyndighet. Kommunene må derfor være oppmerksom på dette kravet der dette er aktuelt.

Etter nr. 6 alle ansatte i Justisdepartementet, Politidirektoratet og Domstoladministrasjonen. Det samme gjelder personer i styret for Domstoladministrasjonen. Nr. 7 utelukker ansatte og studenter ved Politihøgskolen og Fængselskolen, uavhengig av arbeidets art og om vedkommende tar del i praktisk politi- og fængselsarbeid.

Praktiserende advokater og advokatfullmektiger er utelukket (nr. 8).

Nr. 9 inneholder bestemmelser om utelukkelse av kommunens administrasjonssjef eller kommunerådets medlemmer i kommuner som er organisert i samsvar med kommuneloven kapittel 3, og kommunale tjenestemenn som tar direkte del i forberedelsen eller gjennomføringen av valget. Bestemmelsen er ikke fullt ut samsvarende med oppregningen

i valgloven § 3-3 om hvem som er utelukket til valg til fylkestinget og kommunestyret. Den utelukker fra valg i den kommunen hvor vedkommende er ansatt, eventuelt utnevnt i. Er vedkommende bosatt i en annen kommune er han/hun ikke utelukket fra valget i bostedskommunen forutsatt at vedkommende fyller valgbarhetskravene der. Uttrykket ”tar direkte del i” gjelder alle typer arbeid, også utførelse av teknisk pregede oppgaver.

Utelukkelse på grunn av vandel

Strengere krav til vandel

Det er ikke bare straffens art, men også straffens lengde som er av betydning for hvor lenge en person er utelukket. Reglene finnes i domstoloven § 72.

Ubetinget fengsel i mer enn ett år

Etter § 72 første ledd nr. 1 skal idømt fengselsstraff i mer enn ett år medføre varig utelukkelse.

Forvaring eller særreaksjon

Etter nr. 2 den som er idømt forvaring eller særreaksjon etter §§ 39-39c i straffeloven av 1902 eller § 40 eller §§ 62-65 i straffeloven av 2005 varig utelukket. En ”særreaksjon” er f eks dom på overføring til tvungen omsorg eller tvungent psykisk helsevern.

Ubetinget fengsel i inntil ett år

Den som er idømt ubetinget frihetsstraff i inntil ett år er utelukket i 15 år, regnet fra når dommen var rettskraftig (nr. 3).

Betinget fengsel

Den som er idømt betinget frihetsstraff uansett straffens lengde er utelukket i 10 år, regnet fra når dommen var rettskraftig (nr. 4).

Bøtestraff

Når det fastsettes bøtestraff, er det den generelle strafferammen for det forhold boten gjelder som er avgjørende (nr. 5). Bøtestraff for forhold med en strafferamme på mer enn ett år skal medføre utelukkelse. Det er verken botens størrelse eller den subsidiære fengselsstraffen som avgjør valgbarheten. Bøtestraff har betydning enten den er idømt i retten eller vedkommende har vedtatt et forelegg. Forenklete forelegg omfattes ikke.

Betinget påtaleunnlattelse og domsutsettelse

Også betinget påtaleunnlattelse og domsutsettelse medfører utelukkelse, dersom det straffbare forholdet har en strafferamme på mer enn ett år (nr. 6). Domsutsettelse betyr at retten har avsagt dom på straffeskyld, men har unnlatt i idømme straff.

Samfunnsstraff

Samfunnsstraff er en ubetinget reaksjon, og skal etter § 72 annet ledd medføre utelukkelse i samsvar med enten nr. 1 eller 3 i første ledd, avhengig av lengden av den subsidiære fengselsstraffen.

Siktelse

En siktelse for et straffbart forhold medfører ikke utelukkelse fra valg. En siktelse som ikke har ført til et forelegg, skal imidlertid medføre forbigåelse ved trekningen til den enkelte sak, jf. § 91 første ledd bokstav c.

Kontroll med at kandidatene tilfredsstillter kravene

Kommunen plikter å kontrollere at kandidatene til valget av lagrettemedlemmer og meddommere oppfyller vilkårene etter §§ 70-72, jf. § 73. I praksis vil den nødvendige informasjonen måtte innhentes dels gjennom kontakt med den enkelte kandidat og dels ved forespørsel til strafferegisteret eller politiet. Ved henvendelser om vandel bør kommunene legge vekt på at det ikke skal innhentes mer informasjon enn det som er nødvendig for å avklare forholdet til kravene etter § 72.

Kommunene har også ansvar for å reagere om man i valgperioden blir kjent med at det har intrådt forhold som gjør at et utvalgsmedlem ikke lenger er valgbar, herunder kontroll med vandel. Dersom noen av utvalgsmedlemmene kommer i en situasjon som nevnt i §§ 70-72, skal kommunen slette vedkommende fra utvalget, jf. § 76 første ledd. Domstolen skal varsles om slik sletting.

Prosedyrer ved gjennomføringen av valget

Domstolloven § 67 stiller krav til sammensetningen av hvert av utvalgene av lagrettemedlemmer og meddommere til både lagmannsretten og tingretten. Bestemmelsen innebærer at kommunen må ta hensyn til blant annet alder, etnisk bakgrunn og kultur, og sørge for at sammensetningen av utvalgene så langt mulig blir i samsvar med befolkningen i kommunen. Kommunens vedtak vil som andre kommunale vedtak være gjenstand for lovlighetskontroll etter kommuneloven § 59.

Domstolloven § 67 slår fast at kommunene skal oppfordre allmennheten til å foreslå kandidater. Oppfordringen kan komme til uttrykk på forskjellige måter, eksempelvis gjennom annonser i lokalpressen, på kommunens hjemmesider på internett eller ved oppslag på steder der allmennheten ferdes.

Bortsett fra at allmennheten skal oppfordres til å foreslå kandidater er det opp til kommunene hvordan de vil finne frem til dem som skal velges. Regelen om at kommunene skal legge manntallet over dem som hadde stemmerett ved kommunevalget til grunn for valget til utvalgene, videreføres ikke, idet kommunene – innenfor reglene om valgbarhet – skal stå fritt med hensyn til hvem som velges. Siden vervet er en borgerplikt, er det i prinsippet ikke nødvendig å spørre kandidatene om de er villige til å ta valg. Men for å unngå store mengder fritakssøknader, er det i praksis behov for en viss forhåndskontakt.

Domstolloven § 68 angir ikke en eksplisitt frist for når formannskapet eller det faste utvalget skal ha forberedt valget. Indirekte ligger det en frist i at formannskapets eller utvalgets forslag til valg skal legges ut til alminnelig ettersyn i minst to uker før kommunestyrets valg.

Selve valget, som etter annet ledd skal foretas av kommunestyret selv, reguleres av kommunelovens regler om valg, som gir anledning til forholdstallsvalg. Reglene om rekkefølgen for valgene videreføres ikke, slik at det er opp til kommunestyret hvilke utvalg som velges først, men ingen kan velges til mer enn ett av utvalgene, jf. § 68. Man kan altså ikke velge samme person til å stå i utvalgene for både tingrett og lagmannsrett.

Ordningen med valg av særskilte utvalg av fagkyndige meddommere i medhold av domstoloven er opphevet. Domstolene kan oppnevne fagkyndige meddommere i den enkelte sak uavhengig av et bestemt utvalg.

Fortegnelsen over lagrettemedlemmer/meddommere

Etter domstoloven § 69 første ledd, skal listen inneholde følgende opplysninger:

Fullt navn

Adresse

Fødselsnummer

Telefonnummer

Yrke

Stilling